

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

КОРОЛЬ Артур Миколайович

УДК 321.7:001.102:[327]:32:008

**ІНФОРМАЦІЙНІ ЧИННИКИ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

23.00.03 – політична культура та ідеологія

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата політичних наук

Київ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор філософських наук, професор
Андрущенко Віктор Петрович,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова, ректор.

Офіційні опоненти: доктор політичних наук, професор
Латигіна Наталія Анатоліївна,
Київський національний торговельно-
економічний університет,
завідувач кафедри філософських та
соціальних наук;

кандидат політичних наук, доцент
Колісніченко Роман Миколайович,
Кіровоградський інститут Приватного
акціонерного товариства «Вищий
навчальний заклад «Міжрегіональна
Академія управління персоналом»,
директор.

Захист відбудеться 16 червня 2016 року о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.12 Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 16 травня 2016 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. Я. Воляннюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження проблеми чинників демократизації політичної культури у системі міжнародних відносин обумовлена потребами практики, насамперед, пошуком відповіді на виклики інформаційної революції, її проявів у сучасному житті.

Демократизація політичної культури суспільства є вагомим фундаментом і необхідною передумовою для подальшого його розвитку, утвердження цінностей, ідеалів і принципів цивілізованого співжиття, які визначають характер та особливості як внутрішньополітичних, так і зовнішньополітичних відносин. Демократична політична культура задає орієнтири політичної свободи громадянина і суспільства, розвитку загальнолюдських цінностей. Демократизація змінює характер і зміст не тільки політичного життя, але і всієї системи суспільно-політичних відносин. Разом з тим, процеси демократизації є суперечливими і неоднозначними, зазнають впливу різних чинників, серед яких не останнє місце посідає інформаційний.

Для демократичних перетворень важливим є не лише обсяг накопичених знань, не тільки інтенсивність обігу інформації чи обміну нею, але і її ціннісні показники. Для становлення та розвитку інформаційного суспільства важливою є якість інформації та те, наскільки складно чи просто здобути повну, всебічну та об'єктивну інформацію серед величезної кількості поверхневих, напівправдивих, суб'єктивних та перекручених даних. Останні становлять хиткі засади обговорення в суспільстві актуальних тем і проблем. Рішення або нормативно-правові акти, обґрунтовані на основі такої низькоякісної та неповної інформації, без загального, фахового та експертного обговорення, найімовірніше будуть неоптимальними, вкрай неефективними й такими, що неадекватно відображають реальний стан і рівень розвитку певної сфери суспільних відносин.

Вагома роль інформації та інформаційних ресурсів є помітною в економіці і політиці, науці й освіті, релігії та моралі. Не є винятком і система міжнародних відносин. Під впливом інформаційної революції вона стає відкритішою, прозорішою, зрозумілішою для значної частини громадян. Ці зміни визначають тенденцію демократизації міжнародних відносин. Наукові дослідження і практичний досвід доводять, що під впливом інформатизації міжнародні відносини все більше демократизуються, закономірно демократизується і культура міжнародних відносин. Життя потребує поглибленого вивчення цієї закономірності, що й обумовлює актуальність і практичну значимість окресленої у дослідженні проблеми.

Перші наукові публікації щодо значення інформатизації в системі міжнародних відносин з'явилися порівняно недавно – з другої половини ХХ століття. Осмисленню феномена інформаційної революції, становленню нового за типом – постіндустріального, інформаційного суспільства, значенню інформаційного чинника для змін в економічному, політичному і соціокультурному житті суспільства і особистості присвячені фундаментальні праці таких дослідників: УґБек, Д. Белл, З. Бжезинський, У. Дайзард,

М.Кастельс, М. Маклюен, Й. Масуда, А. Моль, Дж. Нейсбіт, М. Порат, Т.Стоуньєр, Е. Тоффлер та багатьох інших філософів, політологів, культурологів. У вітчизняній науці дослідженню окремих аспектів цієї проблематики, зокрема й у контексті сучасних політико-культурних змін, приділяли увагу В. Андрущенко, О.Бабкіна, В. Бебик, В. Бех, Ю. Бондарь, К.Ващенко, М.Головатий, В.Горбатенко, С.Денисюк, М.Дмитренко, О.Дубас, О.Картунов, Р.Колісніченко, Б. Кормич, В.Корнієнко, Н.Латигіна, Є.Макаренко, О.Маруховський, М. Михальченко, О.Новакова, М.Ожеван, М.Остапенко, Г.Почепцов, Є.Тихомирова, Ю.Шайгородський та інші.

Разом з тим, не зважаючи на досить помітний обсяг наукових публікацій, проблема місця та значення інформаційного ресурсу в системі міжнародних комунікацій, сучасні інформаційно-комунікаційні виклики як чинник демократизації політичної культури у системі міжнародних відносин вивчені ще не достатньо. Серед питань, які потребують додаткового розгляду, насамперед, теоретико-методологічні засади політологічного дослідження процесів інформатизації суспільства, проблеми локалізації інформаційного ресурсу в системі міжнародних відносин, питання культури збору та використання міжнародної інформації; проблеми захисту інформації; роль міжнародних структур та можливості їх функціонування; інформаційний потенціал України в системі міжнародних відносин. Важливою проблемою дослідження є роль процесів інформатизації у демократизації міжнародних відносин, зокрема їх значення у забезпеченні таких характерних рис демократичної політичної культури як відкритість, прозорість, доступність та довіра, стимулювання миротворчості й превентивної дипломатії.

Потребують поглибленого розгляду питання процесу інформованості як фундаменту у врегулюванні міжнародних, пошуку оптимальних шляхів врегулювання глобальних і локальних конфліктів, вирішення глобальних проблем сучасного світу. Інформування людей щодо стану справ у сучасному світі сприяє поширенню і розвитку ідентичності громадян, громадської дипломатії, розумінню та участі громадян, їх об'єднань у міжнародній політиці. На особливу увагу заслуговують питання становлення міжнародної інформаційної політики як передумови демократизації міжнародних відносин. Враховуючи актуальність та недостатню дослідженість означеної проблематики, її обрано як предмет самостійного теоретичного аналізу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в межах Тематичного плану науково-дослідних робіт Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова «Дослідження проблем гуманітарних наук» (протокол № 6 від 26 грудня 2012 року). Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (протокол № 4 від 27 листопада 2014 року).

Метою дисертаційного дослідження є визначення та аналіз чинників демократизації політичної культури у системі міжнародних відносин в контексті викликів інформаційної революції.

Досягнення поставленої мети викликає необхідність вирішення наступних

дослідницьких завдань:

- уточнити теоретико-методологічні засади дослідження взаємозв'язку процесів інформатизації та демократизації політичної культури суспільства, його відображення на особливостях міжнародних відносин;

- окреслити методологічну основу аналізу взаємовпливу міжнародних відносин та інформаційного розвитку сучасного суспільства, зокрема природу та сутність інформаційних процесів у системі міжнародних відносин, їх інтенсивність та спрямованість, суб'єктів та об'єктів інформаційних впливів тощо;

- дослідити проблеми локалізації (вияву, дієвості) інформаційного ресурсу в системі міжнародних відносин (культура технологій збору та використання міжнародної інформації; захист міжнародної інформації; роль міжнародних структур та можливості їх використання в системі міжнародних відносин; інформаційні можливості України в системі міжнародних відносин);

- проаналізувати вплив і наслідки процесів інформатизації в контексті демократизації міжнародних відносин;

- визначити роль інформованості як основи врегулювання міжнародних конфліктів та у вирішенні глобальних проблем сучасного світу;

- дослідити вплив розширення інформаційного поля на розвиток громадської дипломатії, політичної участі громадян та їх об'єднань у міжнародній політиці;

- окреслити проблеми становлення ціннісних засад міжнародної інформаційної політики як передумови демократизації міжнародних відносин.

Об'єктом дослідження є комунікативний вимір політичної культури у контексті міжнародних відносин, **предметом** – напрями її демократизації під впливом інформаційних чинників.

Методологія дослідження базується на комплексі загальнофілософських, загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, що дозволило забезпечити обґрунтованість і достовірність наукових результатів. Дослідження базувалось на основних принципах сучасного наукового пізнання – науковості, об'єктивності, історизму, розвитку, єдності теорії та практики. Дослідження виразняється за допомогою осмислення проблематики з точки зору декількох методологічних підходів.

Аксіологічний підхід сприяв відбору аспектів з усієї сукупності проаналізованих джерел, які пов'язані з політико-культурними цінностями, що характеризують інформаційні впливи у сфері міжнародних відносин. Завдяки порівняльно-політологічному підходу розкриті спільні та відмінні риси в досліджуваних інформаційно-комунікаційних процесах. Герменевтика дозволила проаналізувати внутрішню структуру процесу, осягнути специфіку розгортання інформаційних процесів, наслідком яких є загальна демократизація міжнародних відносин. У роботі використано міждисциплінарний підхід із залученням фундаментальних положень філософії, політології, правознавства, теорії міжнародних відносин, конфліктології, культурології, соціології, психології.

Використання діалектичного методу дозволило побачити і представити

предмет дослідження у всіх його соціальних та інших зв'язках і залежностях. За допомогою системного методу досліджено інформаційно-комунікаційні відносини у комплексі взаємодії культури і політики та визначено суперечності й переваги такої взаємодії. Застосування аналітико-прогностичного методу дозволило обґрунтувати конкретні висновки та узагальнення, теоретичні та практичні рекомендації.

Емпіричну базу дослідження склали офіційні документи міжнародних організацій щодо формування та реалізації міжнародної інформаційної політики, статистичні дані та результати соціологічних досліджень Національного інституту стратегічних досліджень, Науково-дослідного інституту інформатики і права НАПН України.

Наукова новизна дослідження визначається тим, що в ньому здійснено спробу комплексного дослідження інформаційних впливів на політичну культуру у системі міжнародних відносин, проаналізовано перспективи та ризики обмеження її демократизації, формування ціннісних імперативів міжнародної інформаційної політики. Проведене дослідження дало можливість сформулювати положення, що містять наукову новизну та виносяться на захист.

Вперше:

- проаналізовано взаємообумовлений характер розвитку інформатизації та політичної культури у сфері міжнародних відносин. З одного боку, інформатизація створює об'єктивне підґрунтя для розвитку та утвердження демократичних принципів міжнародної взаємодії, з іншого – саме дотримання їх забезпечує послідовне формування інформаційної культури, конструктивний вплив інформаційних технологій, не дозволяє використовувати їх для нав'язування агресивно-насильницької міжнародної політики новими засобами;

- визначено тенденції демократизації політичної культури у системі міжнародних відносин під впливом інформаційних технологій, які сприяють розвитку двосторонньої комунікації у міжнародних відносинах; посиленню мобільності їх суб'єктів та виходу на міжнародну арену нових акторів: суспільних рухів, громадських організацій та спільнот, що інкорпорують у систему міжнародних відносин власні (нові для неї) цінності; активізують діяльність громадських інститутів та організацій; сприяють утвердженню в системі міжнародних відносин таких цінностей як відкритість, прозорість та довіра;

- систематизовано обмеження та суперечності інформаційних впливів на демократизацію політичної культури, що включають у себе наявність «цифрового розриву» між різними суб'єктами міжнародних відносин; конфлікти правових норм і політико-культурних принципів; розгортання інформаційного насильства та воєн.

Поглиблено:

- теоретико-методологічні підвалини дослідження проблеми місця та ролі інформаційних процесів у системі міжнародних відносин, зокрема суб'єкта та об'єкта цієї взаємодії, її наслідків та вивчення інформаційних можливостей України в системі міжнародних відносин;

- обґрунтування ролі інформатизації як засобу інтелектуально-гуманістичної перебудови життєдіяльності людей з метою створення нового світового устрою, чинника зміцнення та стимулювання миротворчості, підвищення дієвості превентивної дипломатії.

Набули подальшого розвитку:

- положення про інформатизацію як чинник, що сприяє пошуку оптимальних шляхів врегулювання глобальних і локальних конфліктів, вирішенню глобальних проблем сучасного світу;

- визначення ціннісних імперативів міжнародної інформаційної політики, що ґрунтуються на демократичних принципах рівності, відкритості, довіри, політичної відповідальності за реалізацію масових інформаційно-комунікативних технологій, заборони впливу на громадську свідомість з метою викривлення реальної картини світу;

- аналіз міжнародного законодавства щодо розвитку міжнародної інформаційної політики, який дозволив виокремити такі її основні напрями: свобода інформації у кризових ситуаціях та в умовах боротьби з тероризмом; культурна різноманітність і плюралізм медіа у добу глобалізації; права людини та регулювання медіа і нових комунікаційних послуг в інформаційному суспільстві.

Теоретичне та практичне значення дисертації полягає у подальшому розвитку наукових положень про значення інформатизації як чинника демократизації політичної культури у системі міжнародних відносин, пов'язаного зі технологіями збору та використанням міжнародної інформації, проблемами захисту інформації, інформаційними можливостями України. У дисертації обґрунтовано роль інформації у демократизації міжнародних відносин, забезпеченні ціннісних, комунікативних основ демократизації політичної культури, зміцненні та стимулюванні миротворчості та превентивної дипломатії. Вивчення інформаційних чинників у врегулюванні міжнародних конфліктів важливе з погляду сучасних і перспективних основ політичного життя суспільства. Положення про значення інформування людей щодо стану справ у сучасному світі як чинника розвитку громадської дипломатії, активізації свідомої участі громадян, їх об'єднань у міжнародній політиці можуть бути покладені в основу подальших досліджень.

Теоретичні напрацювання можуть бути корисними у виробленні рекомендацій щодо демократизації політичної культури, формуванні інформаційної культури суспільства, розвитку громадської дипломатії та інформаційної політики, зокрема і України, як передумови демократизації міжнародних відносин. Результати дисертаційної роботи можуть використовуватися при викладанні курсів політології, у якості самостійного спецкурсу для студентів соціально-гуманітарних спеціальностей, а також при підготовці навчально-методичних посібників.

Апробація дисертаційного дослідження. Основні положення та висновки дисертаційного дослідження доповідалися та обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, а саме: «Європейський вибір України та освіта» (Київ-Луцьк-Житомир-Рівне, 2014); «Одинадцяті

юридичні читання. Форма сучасної національної української держави: реалії та перспективи» (Київ, 2015); «Міжнародна освіта: стан та перспективи розвитку» (Київ, 2015); «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології» (Київ-Кам'янець-Подільський, 2015); VI Україно-польський науковий форум «Освіта для сучасності» (Київ, 2015); «Ціннісні зміни молоді і сучасні форми культуротворчості» (Київ, 2015); «Освіта для розвитку громадянського суспільства» (Київ, 2015).

Публікації. Основні положення дисертації відображено у 6 статтях фахових видань України з політичних наук (серед яких 2 включено до міжнародних наукометричних баз).

Структура дисертації підпорядкована меті та завданням дослідження. Робота містить вступ, чотири розділи, висновки і список використаних джерел (209 найменувань). Загальний обсяг дисертації 203 сторінки, основний зміст – 177 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність дисертації, сформульовано мету і завдання, окреслено об'єкт, предмет, методологічні основи дослідження, визначено наукову новизну, теоретичне і практичне значення отриманих результатів, наведено відомості про апробацію, наукові публікації, структуру та обсяг дисертації.

Перший розділ – **«Теоретико-методологічні засади дослідження інформатизації та демократизації суспільних відносин»** – присвячено аналізу взаємовпливу процесів інформатизації та демократизації суспільних відносин, їх впливу на політичну культуру суспільства.

Описується демократизація суспільних відносин, пов'язана не лише з економічними змінами, значення яких в сучасних умовах є досить вагомим, а й зі соціально-правовим оновленням – наповненням реальним змістом конституційних положень, реформуванням і посиленням ваги судової влади, реальним захистом прав і свобод людини, демократизацією відносин між владою і суспільством. Фундаментальною основою сучасної методології дослідження суспільних перетворень є взаємозалежність та інтегрування внутрішніх і зовнішніх політичних, правових, культурних, інформаційних чинників, які обумовлені сучасними тенденціями і викликами модернізаційного розвитку. Це актуалізує теоретичні і практичні аспекти гнучкого реагування на нові цивілізаційні явища, процеси, виклики, переорієнтації та спрямування усіх сфер індустріального суспільства на розвиток його інформаційних можливостей та гуманізації відносин.

Інформацію розглянуто як найважливіший фактор соціального прогресу, а інформатизацію як відповідь на виклики сучасної інформаційної революції, що спрямована на подолання розриву між інформаційними потребами і можливостями їх реалізації через впровадження принципово нових засобів отримання, обробки, передачі, зберігання й використання інформації. Внаслідок цього відбуваються якісні зміни у формах діяльності людини, її

свідомості та способі життя, спостерігається формування глобального інформаційного простору. Процеси інформатизації знаходять свій прояв у різноманітних сферах суспільного життя, зокрема економіці, політиці, культурі, освіті та науці.

Співзвучно сучасним політико-комунікативним підходам поняття «інформатизація» та «комп'ютеризація» трактуються взаємопов'язаними, але не тотожними. Суттєва відмінність між ними полягає у тому, що комп'ютеризація характеризує розвиток і застосування технічних параметрів збирання, використання, накопичення інформації. Натомість інформатизація суспільства пов'язана зі забезпеченням зацікавлених суб'єктів достовірними, вичерпними, своєчасними знаннями в усіх видах людської діяльності. Як результат інформатизації виникає інформаційне суспільство, де головним об'єктом управління є не матеріальні об'єкти, а символи, ідеї, образи, інтелект, знання форми, в яких кодується, передається, засвоюється інформація, що може бути (не-)корисною в реальному процесі соціального життя.

Переважно позитивні оцінки перспектив процесу інформатизації суспільства не заперечують розгляду суперечностей цього феномену. Зокрема, це такі проблеми, як нерівність доступу до інформації, знань та новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, деструктивний вплив на свідомість та поведінку людини внаслідок інформаційного перенавантаження, формування Інтернет-залежності, спотворення інформації та її зловмисне використання з метою маніпуляції свідомістю, інформаційне насилля та інформаційні війни. Розв'язання численних суперечностей процесу інформатизації суспільства неможливе без якісних змін у свідомості та поведінці людини. Звідси актуалізується необхідність аналізу особистості як суб'єкта та об'єкта в системі інформатизації суспільства.

Вказується, що однією зі центральних проблем теорії і практики інформатизації суспільства є зміцнення ціннісних засад застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Розв'язання цієї проблеми вимагає формування та розвитку політико-культурних імперативів процесу інформатизації, гуманізації новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, посилення уваги до питань духовної культури особистості, її моральності, ідентичності, свободи та творчого потенціалу в умовах сучасного інформаційного простору.

У другому розділі – **«Феномен інформатизації у політико-культурній сфері міжнародних відносин»** – розглянуто природу та сутність інформаційних процесів у системі міжнародних відносин, їх інтенсивність та спрямованість, описані суб'єкти та об'єкти інформаційних впливів у системі міжнародних відносин тощо.

Інформаційний простір постає ключовим чинником міжнародних впливів, інструментом дипломатії та глобальної стратегії світового порядку. Якісно змінюється процес політичної комунікації у сфері міжнародних відносин. Інформатизація сприяє розширенню демократичних вимірів та комунікації, відіграє провідну роль в утвердженні демократичних цінностей та принципів, встановлюючи загальні стандарти у сфері мас-медіа й нових комунікаційних

послуг прийняття зовнішньополітичних рішень. У зв'язку зі застосуванням інформаційних технологій збору та використання міжнародної інформації змінюється сам предмет міжнародних відносин.

Зазначається, що новітні технології обумовлюють зміни характеру відносин між державами, сприяють появі нових акторів міжнародної взаємодії — суспільних рухів, фінансових груп та інших спільнот, які інкорпорують у систему міжнародних відносин власні (нові для неї) цінності. Важливе значення для формування громадської думки різних країн світу має інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньої політики держави. Це пов'язане з діяльністю державних установ та зовнішньополітичних відомств щодо роз'яснення міжнародній громадськості та урядам зарубіжних країн мети та основних завдань державної політики країни, її позиції щодо значимих подій міжнародного життя.

Стверджується, що інформатизація, що формує єдиний світовий інформаційний простір, створює глобальне мережеве суспільство, з одного боку, відкриває громадянам охоплених нею країн доступ до всіх матеріальних і духовних благ, множить інтелектуальний ресурс, а, отже, і всі інші ресурси, сприяючи сталому розвитку, досягненню благополуччя, безпеки особистості й суспільства. З іншого боку, інформаційні технології не є абсолютним благом: вони створюють нові можливості для контролю й маніпуляції масовою свідомістю у внутрішній політиці, нові ефективні засоби міждержавного протиборства, а, отже, і нові загрози для національної безпеки.

Важливим завданням є з'ясування інформаційних можливостей України в системі міжнародних відносин. Сучасне геополітичне положення України потребує подолання хронічного дуалізму позиціонування політичних сил як у внутрішній, так і у зовнішній сферах, використання інформаційних ресурсів для створення нової ціннісної бази реалізації стратегій консолідації та розвитку країни. Інформатизація в системі міжнародних відносин постає складним, багатоаспектним феноменом, зміст якого визначається через низку взаємопов'язаних понять. Фундаментальне місце серед них належить поняттю міжнародних інформаційних ресурсів як таких, що підлягають регулюванню за допомогою міжнародного законодавства, є доступними для суб'єктів міжнародних інформаційних відносин. Чинник міжнародних інформаційних ресурсів запропоновано визначити як фундаментальну категорію сучасних міжнародних відносин, що зумовлює розповсюдження інформаційних технологій збору та використання міжнародної інформації. Водночас, актуалізується і питання захисту інформації в системі міжнародних відносин, вирішення якого потребує подальшого удосконалення міжнародно-правового регулювання транскордонних інформаційних відносин. Координації дій у правовій сфері на національному та міжнародному рівнях має сприяти діяльність міжнародних інформаційних структур, що зорієнтовані на вирішення глобальних проблем інформаційного суспільства, забезпечення комунікаційного розвитку регіонів, вивчення тенденцій та аналіз міжнародних проблем, що зумовлюються новими інформаційними й комунікаційними технологіями. Українська держава не лишається осторонь цих процесів,

поступово розширюючи власні інформаційні можливості в системі міжнародних відносин.

У третьому розділі – **«Вплив процесів інформатизації на демократизацію політичної культури у системі міжнародних відносин»** – окреслено вплив демократизації політичної культури суспільства і влади на визначення змісту та характеру міжнародних відносин.

Зазначається, що процеси демократизації та підтримання миру значним ступенем залежать від інформаційної відкритості та особливостей міжнародних комунікацій. Інформатизація вносить корективи у традиційні форми дипломатичних відносин, роблячи їх більш публічними, мобільними, толерантними. Крім того, інформаційна відкритість збільшує можливості превентивних заходів, а також створює умови для побудови комунікативних майданчиків з урегулювання конфліктів, що виникають.

У сучасних умовах актуальною проблемою є дослідження інформаційно-комунікативного простору суспільства як нового децентрованого середовища та нової форми культури, у якій комунікація стає своєрідним способом існування. У ХХІ ст. інформаційно-комунікативні технології перетворилися на потужний інструмент політичного впливу у сфері міжнародних відносин. Специфічними ознаками сучасної міжнародної системи, якщо її сприймати як потенційно багатополосну (поліцентричну), є зміни, що стосуються реалізації інтересів і ускладнення політичних мотивацій у відносинах між провідними державами, а також істотне збільшення кількості держав, які залучаються до обговорення принципових глобальних проблем та ухвалення колективних рішень.

У розділі йдеться про те, що за допомогою інформаційних технологій створюються механізми, які сприяють зняттю напруги та досягненню консенсусу й компромісних рішень. Важливою залишається взаємодія щодо спільних дій держав зі заперечення агресивної поведінки та порушення міжнародних норм і принципів. У той же час, значна кількість конфліктів і досі вирішується зі застосуванням насилля, заморожуються без узгодження позицій та унормування стосунків. Однак, спільні дії держав із вирішення світових проблем як потенційних чинників конфліктів, знаходження спільних рішень, збільшення доступу до знань та інформації для громадян допомагає знаходити нові точки консенсусу та формує новий порядок денний світової політики, в який включаються і недержавні актори у вигляді недержавних міжнародних організацій, глобальних рухів та мереж. Останні доповнюють дії превентивної демократії та миротворчі ініціативи, розповсюджують всебічну інформацію щодо осередків напруги та реальних процесів всередині держав.

За умов глобалізації та демократизації, розвитку інформатизації відзначається тенденція посилення ролі недержавних акторів у міжнародних відносинах, що потребує доступності та відкритості інформації, більшої прозорості та звітності з боку політичних лідерів, участі у прийнятті та контролі над процесом прийняття рішень. Однією з причин посилення впливовості міжнародних неурядових організацій є формування інформаційних механізмів для здійснення контролю громадськості за процесом розробки та

прийняття міждержавних рішень, які стосуються захисту життєво важливих інтересів людини і суспільства в умовах нових викликів та загроз глобалізації.

Стверджується, що розвиток інформаційних технологій має пріоритетне значення для суб'єктів міжнародних відносин. Низький рівень розвитку інформатизації обмежує можливості країн брати участь в сучасних процесах інтеграції та розвитку міжнародних відносин, сприяє відставанню та формує невідповідність культурних норм сучасним викликам. У той же час активне задіяння інформаційних чинників веде до збільшення впливу на світовій політичній арені, сприяє досягненню стратегічних цілей, наприклад, з точки зору забезпечення національної безпеки та розвитку державності.

Четвертий розділ – **«Ціннісно-культурні імперативи формування сучасної міжнародної інформаційної політики»** – присвячено аналізу основ формування міжнародної інформаційної політики, адекватної сучасним змінам у сфері міжнародних відносин.

Зважаючи на значний науковий та практично-політичний доробок, регулювання міжнародних інформаційних відносин залишається складною проблемою прикладного та методологічного гатунку. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій призводить до виникнення глобального інформаційного простору, в якому не тільки засоби масової інформації, але й засоби персональної комунікації легше долають державні кордони та обмеження, що їх супроводжували раніше. Цей простір надає людині можливість одержувати і поширювати інформацію у локальному, регіональному, всекраїновому та світовому масштабах. Транскордонність сучасної інфраструктури телекомунікацій дозволяє вести мову про своєрідне поле для міжнародного спілкування і міжнародних відносин, які можуть мати не лише правовий, а й більш широкий – політичний характер.

Будь-якій державі в умовах глобалізації технічно неможливо ізолювати свій інформаційний простір, закритися від надходження інформації ззовні. З іншого боку, наявність різноманітних каналів зв'язку ускладнює контроль та запобігання витоку інформації за межі країни (від державних таємниць до подробиць політичної сфери, укладення політичних, ділових угод тощо). Ці чинники актуалізують питання безпеки національного інформаційного простору. Вплив засобів масової комунікації здійснюється через зміст інформації і через її форму. Підкреслюється, що вагомий внесок у міжнародну інформаційну політику роблять урядові та неурядові міжнародні організації, пріоритетом діяльності яких є вирішення глобальних проблем інформаційного суспільства, забезпечення комунікаційного розвитку регіонів, вивчення тенденцій та аналіз міжнародних проблем, що зумовлюються новими інформаційними й комунікаційними технологіями.

Зауважується, що політичні реалії не завжди сприяють повній реалізації правових норм, що зумовлюються соціально-економічними (бідність, обмежений доступ до знань, інформаційна нерівність), об'єктивно-технологічними (неможливість фактичного ручного керування усіма інформаційними потоками та взаємодіями в світі), а також власне політичними чинниками (реалізацією національних інтересів держав, піклування про

інформаційну безпеку, захист технологій та таємниці). Завжди актуальним для будь-якого суспільства, в тому числі й українського, залишається розв'язання проблеми, з одного боку – підтримки та розвитку інформаційної безпеки (як на рівні суспільства в цілому, так і кожної людини окремо), з іншого – об'єктивної загрози обмеження права на приватність, зокрема й приватність інформації у надзвичайних умовах. Відтак актуалізовано пошук такого допустимого балансу між інформаційною відкритістю і закритістю, що відображався та закріплювався б у нормативних документах та системі управління держав з розвинутою демократією. Означене і формує предмет інформаційної безпеки у широкому розумінні цього поняття. Право на інформацію має основоположний характер, є найважливішою умовою функціонування правової держави та сполучає ланки системи фундаментальних прав і свобод – громадянських, політичних, соціальних, економічних. Вкрай важливою в контексті інформаційної безпеки людини, суспільства, держави та міжнародної спільноти є проблема протидії інформаційному насиллю, інформаційним операціям, інформаційним війнам. Міжнародну інформаційну безпеку обумовлюють: визнання нового глобального виду зброї масового ураження – інформаційної зброї, що катастрофічна за наслідками застосування; створення дієвих міжнародних механізмів протидії і попередження глобальних інформаційних війн в межах політичної компетенції ООН, регіональних міжнародних організацій з проблем безпеки та оборони; продукування адекватних політичних рішень у сфері інформатизації на національному рівні.

В інформаційному суспільстві важливою є проблема формування інформаційної культури, що є множиною досягнень спільноти людей, народу, нації, громадянського суспільства, держави, міжнародного співтовариства у сфері інформаційних відносин. Поглиблено думку про те, що інформаційна культура відображає історично досягнутий рівень розвитку суспільства, його духовне життя у сфері інформаційних відносин, охоплює насамперед систему виховання, освіти, наукової та мистецької творчості, а також ті інституції, що забезпечують їх функціонування. Втілюється інформаційна культура у результатах інформаційної діяльності.

Акцентується увага на тому, що один зі стратегічних інтересів будь-якої країни – інформаційна сфера – потребує особливої уваги науковців, громадських активістів, політиків, державних і міжнародних суб'єктів. Зокрема, стан політичної, економічної, оборонної та інших складових безпеки України серед іншого залежить й від рівня керованості національним інформаційним простором. Державна інформаційна політика як важлива складова зовнішньої і внутрішньої політики країни, що охоплює всі сфери життєдіяльності суспільства, має стати цілісною, концептуально вивіреною, збалансованою та перспективною.

ВИСНОВКИ

Викладений у чотирьох розділах дисертаційного дослідження аналітичний матеріал дає змогу систематизувати проблематику, пов'язану з впливом інформаційних чинників на політико-культурну сферу міжнародних відносин,

та створити певне підґрунтя для практичного застосування отриманих результатів й подальшого дослідження цієї важливої теми. За результатами дослідження проблеми на даному етапі зроблено ряд висновків.

Інформація нині є рушійною силою, яка сприяє порозумінню чи загостренню відносин між різними культурами, а також розширенню участі людей у прийнятті рішень, що впливають на їхнє життя. Водночас інформатизація суспільства – соціальний феномен, що створює об'єктивні засади для задоволення потреб і реалізації прав громадян, органів державної влади, громадських організацій на основі формування та використання інформаційних ресурсів.

Інформатизація в системі міжнародних відносин постає складним, багатоаспектним феноменом, вплив якого розповсюджується не лише на технологічні характеристики, але й на культурні засади, ключові цінності міжнародної діяльності. Процеси демократизації світового співтовариства актуалізують проблеми забезпечення відкритості, довіри і динамізму як ознак політичної культури у системі міжнародних відносин. Тенденції розвитку сучасної цивілізації, зокрема глобалізація та інформатизація, роблять простір міжнародних відносин більш відкритим. У цій відкритості містяться як нові можливості для подальшого прогресу людства, так і ризики, загрози, небезпеки.

Інформаційно-комунікаційні технології безпосередньо впливають на розвиток системи міжнародних відносин. Досвід західних країн переконує, що використання інформаційно-комунікаційних технологій та мережі Інтернет стає стратегічним інструментом зовнішніх відносин, створює нове середовище для дипломатичної діяльності, оновлює систему управління зовнішніми і внутрішніми інформаційними потоками для прийняття політичних рішень у сфері міжнародних відносин. Сьогочасними наслідками інформаційної революції, що пережило людство у ХХ-ХХІ століттях, стали такі новації забезпечення національних інтересів як мережева, публічна та іміджева дипломатії, які перетворили Інтернет на фактор міжнародної політики, інструмент політичного тиску, прийняття рішень і реформ.

Необхідно відзначити зростаючу роль діалогу культур, цивілізацій, держав, народів, що є умовою процесу демократизації й гуманізації міжнародних відносин. Прозорість або транспарентність, що викликається інформатизацією, змінила традиційне уявлення про безпеку, конфлікти, їх врегулювання, дипломатію та інші базові проблеми міжнародних відносин. Незважаючи на наявність певних ризиків, розвиток демократичної системи міжнародних відносин передбачає поглиблення довіри між їх основними акторами, подолання страху перед Іншим, розширення простору співробітництва. Головними рисами інформаційного суспільства та ключовими ознаками його подальшого розвитку мисляться інформаційні ресурси, інтенсифікація комунікації між суб'єктами. Сучасна роль інформаційного ресурсу знаходить вияв не лише у розширенні інформаційних обсягів, але й у спрощенні умов доступу до баз та потоків даних, що здійснює певну модифікацію системи фундаментальних цінностей людства, сприяє розвитку світової ідентичності.

Позитивні оцінки впливу інформатизації суспільства на політичну культуру у сфері міжнародних відносин не заперечують необхідності спеціального розгляду його ціннісних суперечностей. Глибокі та швидкі зміни у суспільному житті, вирішуючи одні проблеми, породжують нову хвилю протиріч. Зокрема, це такі проблеми, як нерівність доступу до інформації, знань та новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, деструктивний вплив на свідомість та поведінку людини внаслідок інформаційного перенавантаження, формування Інтернет-залежності, спотворення інформації та її зловмисне використання з метою маніпуляції свідомістю, інформаційне насилля та інформаційні війни. Розв'язання численних суперечностей процесу інформатизації суспільства неможливе без якісних змін у свідомості та поведінці суб'єктів політики.

Інформаційний фактор постає ключовим чинником міжнародних впливів, інструментом дипломатії та глобальної стратегії світового порядку. Якісно змінюється процес політичної комунікації у сфері міжнародних відносин. Інформатизація сприяє розширенню демократичних вимірів та комунікації, відіграє провідну роль в утвердженні демократичних цінностей та принципів, встановлюючи загальні стандарти у сфері мас-медіа й нових комунікаційних послуг прийняття зовнішньополітичних рішень.

Застосування інформаційних технологій у сфері використання міжнародної інформації розширює межі політичної культури за рахунок урізноманітнення кола суб'єктів міжнародних відносин і привнесення ними власних цінностей та норм комунікації. Вагоме значення для формування громадської думки різних країн світу, що пов'язане з діяльністю державних установ та зовнішньополітичних відомств щодо роз'яснення міжнародній громадськості та урядам зарубіжних країн мети та основних завдань державної політики країни, її позиції щодо визначних подій міжнародного життя має інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньої політики держави.

Важливим завданням є з'ясування інформаційних можливостей України в системі міжнародних відносин. Сучасне геополітичне положення нашої країни вимагає подолання хронічного дуалізму позиціонування політичних сил як у внутрішній, так і у зовнішній сферах, використання інформаційних ресурсів для створення нової ціннісної бази реалізації стратегій консолідації та розвитку країни. Для цього необхідно зробити рішучі кроки з усунення існуючого «цифрового» розриву, розвитку і впровадження нових інформаційних технологій, формування інформаційно-комунікаційної інфраструктури, використовуючи стимулююче державне регулювання і активізацію приватних ініціатив (академічні кола, неурядові організації, бізнес) в розвитку Інтернету. Інформатизація сприяє розширенню демократичних вимірів та комунікації, відіграє провідну роль в утвердженні демократичних цінностей та принципів, встановлюючи загальні стандарти у сфері мас-медіа й нових комунікаційних послуг прийняття зовнішньополітичних рішень. Ступінь керованості національним інформаційним простором прямо та опосередковано визначає стан політичної, економічної, оборонної та інших складових безпеки України. Керованість розглядається як сучасний рівень управління галуззю, що включає

узгодженість і гармонізацію вітчизняного законодавства щодо інформаційної сфери з міжнародно-правовими нормами, європейськими стандартами та національними традиціями. Цілісність, концептуальна вивіреність та перспективність державної інформаційної політики України потребує удосконалення процесу використання наявних та виробництва нових інформаційних ресурсів, розробки дієвих методик управління інформаційними потоками, забезпечення інформаційної безпеки. Для вирішення зазначених завдань необхідно: розширювати співробітництво з провідними міжнародними організаціями з розвитку інформаційного суспільства в рамках міжнародних договорів України щодо науково-технічного співробітництва та міжнародної технічної допомоги; забезпечувати інтеграцію освіти, науки і культури України до глобального культурного, освітнього, науково-технічного інформаційного простору; виконувати в рамках міжнародних договорів України спільні проекти, які забезпечують інтеграцію України в глобальний інформаційний простір.

З метою регулювання міжнародних відносин в інформаційному просторі потрібна виважена концепція інформаційної політики, основними принципами якої повинні бути: рівність та відкритість, довіра, політична відповідальність за реалізацію масових комунікацій за допомогою інформаційних технологій, заборона впливу на громадську свідомість з метою викривлення реальної картини світу. Формування сучасної міжнародної інформаційної політики потребує якісно нових підходів до аналізу трансформації зовнішніх відносин, вивчення ціннісних, а не суто технологічних, аспектів розвитку інформаційно-комунікаційних процесів, що дозволить забезпечити прогресивний розвиток інституційних засад міжнародних інформаційних відносин у контексті формування нових парадигм світового порядку.

Аналіз міжнародних документів, що визначають зміст міжнародної інформаційної політики дозволяє виділити такі їх ціннісні імперативи як демократичні виміри комунікації, утвердження демократичних цінностей та принципів шляхом встановлення універсальних стандартів у сфері мас-медіа та нових комунікаційних послуг. Зазначаються і такі напрями європейської інформаційної політики як свобода отримання і розповсюдження інформації у кризових ситуаціях та в умовах боротьби з тероризмом; культурна різноманітність і плюралізм медіа у добу глобалізації; права людини та регулювання медіа і нових комунікаційних послуг в інформаційному суспільстві. Особлива вага надається забезпеченню права на свободу думки та її вираження, що включає в себе свободу шукати, отримувати, розповсюджувати інформацію, незалежно від кордонів, як усно, так і в письмовому та друкованому вигляді.

Як переконує дослідження, концептуальні та нормативні документи й домовленості різних суб'єктів міжнародної політики в інформаційній сфері є досить розгалуженими та змістовними. Проте політичні реалії іноді містять суперечності, які не врегульовуються чинним законодавством або ж створюють об'єктивні умови для неможливості їхнього втілення. Ці суперечності мають як об'єктивний (соціально-економічний, технологічний), так і суб'єктивний

(політико-правовий) характер. Необхідно зазначити, що сучасна міжнародна система інформації характеризується глибокою незбалансованістю між розвиненими країнами і країнами що розвиваються, наявністю так званого «цифрового розриву». Ця незбалансованість полягає у тому, що розвинені країни повністю контролюють як вироблення, так і циркуляцію інформаційних потоків. Усунення цієї незбалансованості потребує сутнісних змін сучасної міжнародної системи інформації, сприятиме встановленню рівного доступу до інформаційних потоків усіх суб'єктів міжнародних відносин. Інша група суперечностей – це внутрішні конфлікти правових норм та політичних принципів – насамперед балансування між правами особистості та суспільним добробутом чи мораллю, між інформаційною відкритістю та транспарентністю й державною безпекою, між публічністю та приватністю.

Підсумовуючи, можна виокремити визначальні напрями та механізми демократизації політичної культури у сфері міжнародних відносин, обумовленні інформаційним впливом. По-перше, використання інформаційних технологій робить систему прийняття рішень і взаємовідносин на міжнародній арені більш відкритою та прозорою, дозволяє ефективніше враховувати міжнародні процеси при реалізації національної політики, сприяє зниженню конфліктності та розвитку взаєморозуміння. По-друге, інформатизація дозволяє «розширювати поле культури», коли широкі кола недержавних акторів впливають на міжнародну політику, використовуючи притаманні для них принципи та цінності.

Таким чином, норми регулювання інформаційних впливів у сфері міжнародної політики повинні мати суттєве ціннісне навантаження, оскільки лише економіко-технологічні заходи не можуть забезпечити позитивного результату інформатизації без відповідної орієнтації на забезпечення демократичного характеру взаємодії суб'єктів. У разі ігнорування демократичних принципів інформаційна політика призведе до поглиблення вище визначених суперечностей, реалізації старих сценаріїв новими інформаційними засобами, що унеможливить вихід міжнародних відносин на якісно вищий рівень демократизації.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Король А. Правове регулювання інформаційного супроводу міжнародних зносин [Текст] / А. Король // Політологічний вісник : зб. наук. праць / Відп. ред. Ф. М. Кирилюк. — К. : ІНТАС, 2015. — Вип. 78. — С. 464-474.
2. Король А. Інформатизація як чинник демократизації [Текст] / А. Король // Нова парадигма [науковий вісник] : Збірник наукових праць / Гол. ред. В. П. Бех. — К., 2015. — Вип. 127. — С. 83-90.
3. Король А. Ідеологія протидії інформаційному виклику демократії [Текст] / А. Король // Нова парадигма [науковий вісник] : Збірник наукових праць / Гол. ред. В. П. Бех. — К., 2015. — Вип. 128. — С. 34-41.
4. Король А. М. Ціннісні імперативи міжнародної інформаційної політики / А. М. Король // Науковий часопис Національного педагогічного університету

імені М. П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін [Відп. ред. О. В. Бабкіна]. — Випуск 18 : збірник наукових праць — К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. — С. 113-118.

5. Король А. Інформаційні стандарти в сучасній системі міжнародних відносин [Текст] / А. Король // Гілея [науковий вісник] : Зб. наук. праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. — К. : ВІР УАН, 2015. — Вип. 98 (7). — С. 352-356.

6. Король А. Міжнародна інформаційна політика: до методології визначення поняття [Текст] / А. Король // Гілея [науковий вісник] : Зб. наук. праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. — К. : ВІР УАН, 2015. — Вип. 101 (10). — С. 442-445.

АНОТАЦІЇ

Король А. Інформаційні чинники демократизації політичної культури у системі міжнародних відносин. — Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук зі спеціальності 23.00.03 – політична культура та ідеологія. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2016.

У дисертаційній роботі здійснено спробу комплексного дослідження інформаційних впливів на політичну культуру у системі міжнародних відносин, проаналізовано перспективи та ризики обмеження її демократизації, формування ціннісних імперативів міжнародної інформаційної політики.

Розкрито взаємообумовлений характер інформатизації та політичної культури у сфері міжнародних відносин. Визначено тенденції демократизації політичної культури у системі міжнародних відносин під впливом інформаційних технологій, які сприяють: розвитку двосторонньої комунікації у міжнародних відносинах; посиленню мобільності суб'єктів та виходу на міжнародну арену нових акторів (суспільних рухів, громадських організацій та інших спільнот), що інкорпорує у систему міжнародних відносин власні, нові для неї цінності; залученню громадських інститутів та організацій; утвердженню в системі міжнародних відносин таких цінностей як відкритість, прозорість, доступність та довіра. Систематизовано суперечності інформаційних впливів на демократизацію політичної культури, що включають у себе наявність «цифрового розриву» між різними суб'єктами міжнародних відносин; конфлікти правових норм та політико-культурних принципів; розгортання інформаційного насильства та воєн. Окремо приділено увагу інформаційним можливостям України в системі міжнародних відносин.

Поглиблено обґрунтування ролі інформатизації як засобу інтелектуально-гуманістичної перебудови життєдіяльності людей з метою створення нового світового устрою, чинника зміцнення та стимулювання миротворчості, підвищення дієвості превентивної дипломатії. Досліджується міжнародне законодавство щодо розвитку міжнародної інформаційної політики, її основних напрямів: свобода інформації у кризових ситуаціях та в умовах боротьби з тероризмом; культурна різноманітність і плюралізм медіа у добу глобалізації;

права людини та регулювання медіа і нових комунікаційних послуг в інформаційному суспільстві.

Ключові слова: політична культура, демократизація політичної культури, політико-комунікативний вимір міжнародних відносин, інформаційні чинники, ціннісні імперативи міжнародної інформаційної політики.

Король А. Информационные факторы демократизации политической культуры в системе международных отношений. — Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата политических наук по специальности 23.00.03 – политическая культура и идеология. – Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. – Киев, 2016.

В диссертационной работе осуществлён комплексный анализ влияния информационных факторов на политическую культуру в системе международных отношений, исследованы перспективы и риски ограничения её демократизации, формирование ценностных императивов международной информационной политики.

Раскрывается взаимообусловленный характер информатизации и политической культуры в сфере международных отношений. Определены и исследованы тенденции демократизации политической культуры в системе международных отношений, сформированные под влиянием информационных технологий и которые способствуют: развитию двухсторонней коммуникации в международных отношениях; усилению мобильности субъектов и выходу на международную арену новых акторов (общественных движений, гражданских объединений и сообществ), которые инкорпорируют в систему международных отношений свои, новые для неё ценности, усиливают вес институтов гражданского общества, способствуют утверждению в системе международных отношений таких ценностей как открытость, прозрачность, доступность информации, доверие. Систематизировано барьеры и противоречия информационного влияния на демократизацию политической культуры, что включают наличие «цифрового разрыва» между разными субъектами международных отношений; конфликты правовых норм и политико-культурных принципов; разжигание информационного насилия и воен.

В работе изучены и углублены теоретико-методологические аспекты проблематики места и роли информационных процессов в системе международных отношений, в частности субъекта и объекта этого взаимодействия, его последствий и изучения информационных возможностей Украины в системе международных отношений. Расширена аргументация роли информатизации как инструмента интеллектуально-гуманистической перестройки жизнедеятельности людей с целью создания нового мирового порядка, фактора усиления и стимулирования миротворчества, повышения эффективности превентивной дипломатии.

Определены ценностные императивы международной информационной политики, которая формируется на демократических принципах равенства, открытости, доверия, политической ответственности за использование

массовых коммуникативных технологий, запрещение влияния на общественное сознание с целью искажения реальной картины мира. Анализируется международное законодательство в отношении развития международной информационной политики, её основных направлений: свобода информации в кризисных ситуациях и в условиях борьбы с терроризмом; культурное разнообразие и плюрализм медиа в эпоху глобализации; права человека и регулирование медиа и новых коммуникационных услуг в информационном обществе.

Дальнейшее развитие получили научные положения об информатизации как факторе, который способствует поиску оптимальных путей урегулирования глобальных и локальных конфликтов, разрешению глобальных проблем человечества.

Ключевые слова: политическая культура, демократизация политической культуры, политико-культурное измерение международных отношений, информационные факторы, ценностные императивы международной информационной политики.

Korol A. Information Factors of Democratic Political Culture in International Relations. — Manuscript.

Dissertation for an academic degree of a Candidate of Political Sciences, speciality 23.00.03 — Political Culture and Ideology. — National Pedagogical Dragomanov University. — Kyiv, 2016.

In the dissertation was made an attempt comprehensive of study of information impacts on the political culture in international relations, were analyzed the prospects and risks of limiting of its democratization, formation of value imperatives of international information policy.

Interconnected character of information and political culture in international relations was exposed. Were defined trends of democratization of political culture in international relations under the influence of information technologies that contribute to: the development of two-way communication in international relations; strengthening of mobility and exit the international scene of new actors (social movements, NGOs, communities) that incorporate in their international relations, new values for it; activation of public institutions and organizations; consolidation in the international system such values as openness, transparency, accessibility and credibility. Were systematized contradictions of information impact on the democratization of political culture, which include the presence of a "digital divide" between different actors of international relations; conflicts of law and political-cultural principles; developing of information violence and wars. Attention is individually payed for informative possibilities of Ukraine in the system of international relations.

Was amplified an argumentation of the role of information as a meaning of intellectual and humanist reorganization of livelihoods in order to create a new world order, a factor of strengthening and promotion of peacekeeping, improving the efficiency of preventive diplomacy. We study international law of the development of

international information policy with its main areas: freedom of information in crisis situations and in the struggling against terrorism; cultural diversity and media pluralism in the era of globalization; human rights and the regulation of media and new communication services in the information society.

Key words: political culture, democratization of political culture, political and communicative dimension of international relations, informational factors, value imperatives of international information policy.